

előző időszak lemaradását is pótolhatták. Egyedül novemberben keletkezett helyenként 20—30 százalékos lemaradás.

Erdővédelmi vonatkozásban sem volt különösebb hatás. A Dunántúlon helyenként a mélyfekvésű erdőkben vízállás keletkezett. Így pl. a Mecseki Erdőgazdaság területén mintegy 140 ha erdő pusztul. A verőfényes október kedvezett a *Lophodermium* terjedésének, és sok helyen a védekezést még októberben is folytatni kellett. A száraz szeptember és meleg október a rágcsálók rohamos elszaporodását idézte elő, de ennek szerencsére az esős november végét vetette. A huzamos ideig tartó szárazabb időjárás emelte a véralbuminos kezelés hatását.

Jelentős méretű időjárási kártétel az elmúlt őszen nem volt. A nyugati határszélen a korai hóesés 3000—4000 m³-es hótörést idézett elő. Okt. 30-án Füzérkomlóson kisebb viharok voltak. A Szolnoki erdőgazdaságnak a Tisza őszi áradása okozott nehézségeket.

A szokatlan meleg október nemcsak a csemetekerti vegetációt tolta ki, hanem sok helyen az erdő szokásos őszi színeződése is elmaradt.

Dr. Papp László

IRODALMI SZEMLE

A turisztika és az erdő. A lengyel közvéleményben nagy vitát váltott ki az erdészeti és faipari miniszternek a Szakszervezetek Országos Tanácsával és a Testnevelési és Turisztikai Főigazgatóság elnökével egyetértésben az erdei turisztika szabályozására vonatkozóan kiadott utasítása. A vitával kapcsolatban a „Politika” című lapban állást foglalt *Roman Gesing* erdészeti miniszter, a lengyel TV-ben pedig nyilatkozott dr. *Tadeusz Molenda* miniszterhelyettes. Az említett utasításban szabályozták általában a turisztikai forgalmat az erdőben és a következő erdőterületekre időszakos korlátozásokat léptettek életbe, ilyenek:

1. a 10 évnél fiatalabb erdősítések és természetes újulatok, amelyekben az emberek által okozható károknak helyrehozhatatlan következményei lehetnek,

2. azok az erdőrészek, amelyekben fahasználat vagy gyantászás folyik, továbbá a meredek hegyoldalakon álló erdőállományok, amelyeknek talaja az erózióknak leginkább ki van téve és végül az ún. vadbúvók, a hasznos vadak kedvenc tartózkodási helyei.

Az 1. és 2. pont alatt felsorolt erdőterületek a lengyel erdők mintegy 15%-át teszik ki. Megtiltották az erdőkben való sátorozást és a gépjárművek forgalmát. A motorke-rékpárok és gépkocsik számára csak azok az erdei utak szabadok, amelyek az erdőn át turista objektumokhoz vagy a kijelölt gépjármű parkírozási helyekhez vezetnek. A miniszter és miniszterhelyettes rámutatnak, hogy általában hasonló szabályozások találhatók az egész civilizált világban s a lengyel erdők továbbra is nyitva állnak a társadalom előtt. Arról van csupán szó az említett szabályozásban, hogy ezzel a lehetőséggel megfontoltan, kulturáltan éljenek s ne okozzanak könnyen elkerülhető károkat. Végső soron a kiadott utasítás azt a célt szolgálja, hogy a gyorsan növekvő turista hullám számára megőrizze és gazdagítsa az erdők értékét. Rámutatnak, hogy az erdő az embereké, de értékét és szépségét becsülni is kell és meg is kell védeni.

(Ref. dr. Keresztesi Béla)

Egyszerű módszer a nagyobb fák magasságmérésére kísérleti területeken gyakran szükséges. Mivel a Blume—Leiss-féle magasságmérővel *Abetz* és *Merkel* (1962) vizsgálatai szerint a kísérleteknél megkívánt pontosságot elérni nem lehet, azért *G. Zöffel*, (*Graupa*) új, viszonylag egyszerű magasságmérő eszközt szerkesztett. Ez négyszeres nagyságú, vízszintes és függőleges tengely körül forgatható céltávcsőből, valamint melléje szerelt fokbeosztásból áll. A fokbeosztást úgy szerkesztették meg, hogy a műszer beszüntése után a 0° és 180°-os irány a vízszintessel egybeesik. Így a vízszintessel bezárt szögek gyorsan és pontosan mérhetők.

A megmérni kívánt fának a műszertől való távolságát ismerni kell. Ennek meghatározásához segédeszközül egy 6 m-es, centiméterekre beosztott rudat alkalmaznak.

Ezt vízszintes táveső állásban megirányozzák. A leolvasott érték a műszermagasságot adja (h_0). Ehhez minden esetben 4 m-t adnak hozzá, és megirányozzák a rúdon a $h_0 + 4$ m-es magasságot. Ennek a vízszintessel bezárt szögét (α_1) leolvassák, s ennek segítségével kiszámítható az alapvonal (a). Mivel a derékszögű háromszögnek a szöggel szemben levő befogója állandó (4 m), azért a változó α_1 szögnek megfelelően táblázatot készítenek, amelyből az alapvonal hosszát gyorsan ki lehet olvasni.

A famagasság meghatározásához megméri a műszer és a fa csúcsát összekötő egyenesnek a vízszintessel bezárt szögét (F_2). Ezután a fa magassága a következő képlettel számítható:

$$h = a \cdot \operatorname{tg} \alpha_2 + h_0$$

Az „ $a \cdot \operatorname{tg} \alpha_2$ ” érték táblázatból kiolvasható a változó alapvonal és szög (α_2) függvényében.

A táblázatból kiolvasott érték és a h_0 összege 5 cm-es pontossággal adja a fa teljes magasságát.

Ezt a módszert 5 éve alkalmazzák. Napi teljesítménye 400 fa magasságának meghatározása. A módszer alkalmas arra, hogy vele az évi növekedés nagyságát is gyorsan megállapítsák olyan fajoknál, amelyeknél az éves hajtáshosszat az ágörvek egymástól való távolsága adja.

Megvan a lehetősége annak, hogy ezt a mérőeszközt hazai kutatásaink során célszerűen alkalmazzuk.

(Die Sozialistische Fortstwirtschaft, 1966. 12. 367—369. oldal Ref. Dr. Solymos R.)

Ilija Knezevic: Nyárasok ápolási költségeinek csökkentése nyesésekkel. (Smanjenje troskova nege topolika odrezivanjem grana Topola, 1966. jan.—ápr. sz. 19—20. sz.) Közismert tény, hogy a nyesések nagymértékben befolyásolják a nyárákból nyerhető értékkihozatalt. A majdnem a vágáskorrig tartó nyesések viszont nagyon költségesek és sok pénzt felemésztenek. Gazdaságosság szempontjából előnyös tehát, ha a nyesedék egy részét értékesíteni lehet, mert így a költségek egy része megtérül. A tanulmány szerzője egy ilyen esetről számol be. Az eszéki erdőgazdaság egyik 'I 214'-es nyárasában szerzett tapasztalatairól ír. Ez a fajta ismert arról, hogy kevés számú, de vastag ágakat nevel. Ezeknek az ágaknak nagy része a szóban forgó esetben értékesíthető volt. Részen rostfaként, részben pedig helyi értékesítés formájában az 1 méternél rövidebb, de kellő vastag darabokat tűzifaként eladták. A költségek hektáronként 53,65 új dinárt tettek ki, míg az eladott faanyagért 92,66 új dinárt vételeztek be. Ily módon a nyesések tiszta haszna 39,01 új dinár volt. Ezzel az eljárással a nyárasok értékhozamát fokozták és egy veszteséggel járó művelet költségeit is fedezték.

(Ref.: dr. Szodfridt István)

Motorfűrészeket is bemutatnak az 1966. májusban rendezett nemzetközi mezőgazdasági kiállításon egyes cégek. A kiállítók közül igen tekintélyes motorfűrész szériával vonult fel a svéd Partner cég. A propagált gépek közül a Partner R12 és R14 típusok aratták a legnagyobb sikert. Az R12 fűrész motorteljesítménye 5,5 LE, súlya — 38,1 cm hosszú vezetőlemezzel — 10 kg. A fűrészlánc kerületi sebessége 18 m/sec. Az R12 motorfűrészeket 38,1, 45,72, 55,88, 66,04 és 76,2 cm hosszú vezetőlemezekkel gyártják.

Az R14-es típusú motorfűrész, 8 kg súllyal (a vezetőlemez hossza 38,1 cm) és 8 LE motorteljesítménnyel fakitermelésben univerzálisan használható. A lánc kenése, az előző típusokhoz hasonlóan, automatikus úton történik. A lánc sebessége 18 m/sec.

Sokoldalúan használható fűrészeket állított ki a nyugatnémet Stihl cég. A nálunk is jól ismert Stihl-Contra, 6 LE motorteljesítménnyel főleg döntéshez készül. E típus 8 LE-ös modifikációjával 50%-os teljesítménynövelés érhető el. Az említett motorfűrészekhez 60, 75, 90, 105, 120, 150 cm hosszú vezetősínnek készülnek. Szerepeltették továbbá a Stihl-07S típusú 4,8 LE, a Stihl-08S típusú 3,4 LE, a Stihl-0-40 4 LE-ös motorfűrészeket. Utóbbi fűrész súlya 4 kg.

A nyugatnémet Solo cég a Solo-Twin motorfűrészt reklámozta. A fűrész motorja kéthengeres kivitelben készül. További típusaik a Solo Rex 604 és Solo 626. Előbbi típus 5 LE-ös, súlya 12 kg, utóbbi 4 LE-ös és 10 kg súlyú.

Figyelmet érdemlőek a Japánból származó Rabbit típusú, Sz-151-A és Sz-151-E jelzésű fűrészek. A motorfűrészek 15 : 1-es keverékkel üzemeltethetők. Fontosabb paramétereiket az alábbi táblázat tartalmazza:

Mutatók	Sz-151-A	Sz-151-E
Súly, kg	11 (lánc és vezetőlemez nélkül)	9
A vezetőlemezek hossza, cm	58 és 71	35,6; 45,7; 53,3; 58,4
A láncsebesség, m/sec.	45	18
Max. motortelj., LE	5	5
Az üzemanyagtartály úrtart., liter	1,2	1,0

(Leszn. Prom. 1966. 46. évf. 16. sz. 30—32. old. Ref.: *Walter Ferenc.*)

A KÜLFÖLD A MAGYAR ERDŐGAZDASÁGRÓL

Szovjetunió. A 32 000 példányszámban megjelenő „Lesznoje Hozajszto” *dr. Keresztesi Béla* szerkesztésében megjelent „Akáctermesztés Magyarországon” c. könyvet *A. G. Gaely* professzor tollával ismertette (1966. 12. sz.).

Csehszlovák Szocialista Köztársaság. A „Les” *dr. Szontagh Pálnak* a nyáranyatelek rovarkárosítóiról és az ellenük való védekezésről szóló cikkét közölte (1966. 7. sz.).

Német Demokratikus Köztársaság. Az Archiv für Forstwesen tavalyi 8. számában *dr. Kopp* tanulmánya jelent meg a IUFRO keretében a *bugaci homokterületen végzett kísérleti termőhelyterképezésről*. *Dr. Kopp* ennek során a potsdami erdőrendezési és termőhelykutató intézet módszerét alkalmazta. Mint tanulmányából kitűnik, beható kutatómunkája során messzemenően figyelembe vette a hazai homokterületeinken végzett korábbi ökológiai-növénycönológiai és az újabb termőhelyvizsgálati kutatások megállapításait is. Gazdag anyagához számos melléklet tartozik. Miután tanulmánya nem jut el mindenkihez, megemlíthjük, hogy *dr. Kopp* névszerint köszönetet mond az OEF és az ERTI illetékes vezetőinek, azoknak a kutatóknak, akikkel együtt dolgozott, valamint a Kiskunsági AEG igazgatójának, főmérnökének és külön megköszöni *Rigó Mihály* technikum tanuló segítségét.

A folyóirat ugyanezen száma *Hiller Istvánnak* Kaán Károlyról szóló tanulmányát is tartalmazza.

Dr. Hengst beszámolt a faterméstannal foglalkozó kutatók 1965. évi, Tharandtban tartott első nemzetközi értekezletéről. Az előadások tartalmi összefoglalói között megjelent *dr. Magyar Pálnak* „A növénytársulások vizsgálata Magyarországon, mint a fatermestan és az erdőművelés alapja” c. előadásának összefoglalója is.

A 9. számban *G. Hofman Fekete Gábor* „Die Waldvegetation im Gödöllőer Hügel-land” c. könyvét ismertette. Ennek során kitér *dr. Járó Zoltánnak* a fontosabb erdőtársulások termőhelyi és talajviszonyairól írt fejezetére. Behatóbban foglalkozik a vizsgált erdők kezeléséről szóló fejezettel, amelyet *dr. Szodfridt István* írt.

A „Sozialistische Forstwirtschaft” tavalyi augusztusi számában *O. Schröck* ismertette *dr. Keresztesi Béla* szerkesztésében megjelent „Akáctermesztés Magyarországon” c. könyvet. Ugyanez a szám bemutatta olvasóinak az Országos Erdészeti Egyesület folyóiratát, *Az Erdő-t*.

Román Szocialista Köztársaság. A Revista Padurilor tavalyi, szeptemberi számában az *OEE idegen nyelvű kiadványának* legutóbbi számát *Gh. N. Purceleanu* ismertette.

Jugoszláv Szocialista Köztársaság. A „Sumarski List” 1966. 9—10. száma megemlékezett a magyar erdészeti kísérletügy 65 éves fennállásáról az ERTI által kiadott több-

nyelvű füzet alapján. Ismerteti a történeti fejlődést, majd az ERTI jelenlegi szervezetét és kutatási feladatait.

A Jugoszláv Nyárfabizottság „Topola” c. kiadványában (május—júliusi szám) *dr. Simon Miklós* közölt tanulmányt Baja térségének homokterületein az intenzív nyárfatermesztés terén elért eredményekről.

Német Szövetségi Köztársaság. Az Allgemeine Forst- und Jagdzeitung tavalyi szeptemberi számában A. Kohler ismertette „*Akácartermesztés Magyarországon*” c. könyvet, míg az Allgemeine Forst Zeitschrift — a legnagyobb példányszámban megjelenő német folyóirat — tavalyi 28. száma pedig szerkesztőségi cikkben foglalkozott ezzel a munkával.

A lap 41. számában hír jelent meg a Magyarországon épülő új, korszerű forgácslemezgyárról.

A „Die Pirsch” c. lap ismertette a *külföldiek magyarországi vadászati lehetőségeit*, az utóbbi években elejtett legnagyobb trófeákat, továbbá a beutazással és a fizetéssel kapcsolatos tudnivalókat.

A „Forstliche Umschau” c. referáló lap a Londonban megjelenő Timber Trade Journal 1966. évi külön kiadványában *Magyarország fejlődő faiparáról* megjelent közleményt ismertette. Referátumot közölt továbbá *dr. Tompa Károlynak* a „Die Sozialistische Forstwirtschaft”-ban a fűznesímestési eredményekről írt tanulmányáról.

Franciaország. A Revue Forestiere Francaise tavalyi októberi számában J. Tóth *dr. Szodfridt Istvánnak* a „Nyárasok nyesési kísérleteinek újabb eredményei”, a decemberi számban pedig *dr. Szepesi Lászlónak* „A Stihl—08 motorfűrész vizsgálata” c. tanulmányát ismertette.

Nagybritannia. A Commonwealth Forestry Bureau „Forestry Abstracts” c. kiadványának tavalyi 1. száma sok magyar vonatkozást tartalmaz. Az „Erdészeti Kutatások” 1964. évi 1—3. számában megjelent szinte valamennyi tanulmányt referálta. Ezek szerzői a következők voltak: *dr. Babos Imre, Balló Gábor—Horváth Lászlóné, Faragó Sándor, Finta István—dr. Marjai Zoltán—Markhót Jenő, Horváth Endréné, Huszár Endre, dr. Keresztesi Béla, Kiss László—dr. Lengyel György—dr. Pagony Hubert, dr. Magyar Pál, dr. Márkus László, dr. Papp László, dr. Pagony Hubert, dr. Simon Miklós, dr. Szász Tibor, dr. Szontágh Pál, Vilcsek János.*

„Az Erdő” 1964. évi 11. számából *Káldy József—Walter Ferenc,*

12. számából *Galambos Gáspár—Ott János, dr. Nemky Ernő,* továbbá *dr. Szepesi László* cikkeit ismertette.

Az Erdő 1965. évi 1. számából *Bakos Zoltán, Simon Miklós, Kállay Árpád és Tompa Károly,*

2. számából *Kolossváry Szabolcsné, Simon Miklós,*

3. számából *dr. Kiss Rezső, Horváth István,*

4. számából *Kiss László,*

5. számából *Simon Miklós, Visy Géza,*

6. számából pedig *dr. Páris János* cikkeiről jelentek meg referátumok.

A „Faipari Kutatások” 1964. évi 2. számából *Fillő Zoltán* tanulmányáról jelent meg ismertetés.

Kolossváry Szabolcsné